

Programul național de achiziții ecologice 2025-2030

Abrevieri

ADR – Autoritatea pentru Digitalizarea României
ANAP – Agenția Națională pentru Achiziții Publice
APE – Achiziții publice ecologice
CE – Comisia Europeană
DNSH – Do No Significant Harm /a nu prejudicia în mod semnificativ
IMM – Întreprinderi mici și mijlocii
INA– Institutul Național de Administrație
MMAP– Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
OCDE – Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ODD – Obiectiv de dezvoltare durabilă
ONAC – Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate
ONG – Organizație non-guvernamentală
ONU – Organizația Națiunilor Unite
PIB- Produsul intern brut
PNAE – Programul național de achiziții ecologice
PNRR – Planul Național de Redresare și Reziliență al României
UE – Uniunea Europeană
SEAP – Sistemul electronic de achiziții publice
SNAP 2023-2027 – Strategia națională în domeniul achizițiilor publice
SNDDR 2030 – Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030

Cuprins

Introducere	4
1 Contextul acțiunilor	5
2. Plan de acțiune	7
3. Cadrul de implementare al PNAE.....	10
3.1 Bugetare și finanțare	10
3.2 Cadrul de guvernare	10
3.3 Instituții responsabile și responsabilități	10

Introducere

Conform comunicărilor Comisiei Europene, la nivel european, suma pe care autoritățile publice o cheltuie anual cu achizițiile publice este în medie 14% din PIB-ul Uniunii Europene, în timp ce în România, conform informațiilor Agenției Naționale pentru Achiziții Publice (ANAP), cheltuielile pentru achiziții publice au reprezentat 11% din PIB în anul 2022, fapt ce demonstrează potențialul enorm al acestora de a determina evoluția economiei naționale.

Prin intermediul achizițiilor publice se poate stimula cererea pentru noi produse/servicii/lucrări ecologice și crearea de noi piețe „verzi”, încurajând astfel sectorul privat să urmeze exemplul și să își orienteze achizițiile către produse, servicii, lucrări mai ecologice. Achizițiile publice ecologice (APE) urmăresc să reducă impactul asupra mediului al produselor, serviciilor și lucrărilor pe care autoritățile publice le achiziționează. OCDE consideră că APE pot fi un motor major pentru inovare, oferind industriei stimulente pentru dezvoltarea de lucrări, produse și servicii ecologice și pot determina obținerea de economii financiare pentru autoritățile publice, în special dacă luăm în considerare costurile pe întregul ciclu de viață al unui produs/serviciu/lucrare și nu doar prețul de achiziție¹. De asemenea, OCDE consideră că autoritățile care pun în aplicare APE vor fi mai bine pregătite pentru a face față provocărilor în evoluție legate de mediu, de exemplu, pentru a reduce emisiile de gaze cu efect de seră sau pentru a se îndrepta către o economie mai circulară².

Din perspectiva politicii de mediu, APE vizează eficientizarea utilizării energiei și a apei, reducerea cantității de deșeuri, precum și adaptarea la efectele schimbărilor climatice. Totodată, APE facilitează dezvoltarea unei piețe pentru resurse secundare, care favorizează tranziția României către economia circulară.

Prezentul Program național de achiziții ecologice (PNAE) urmărește promovarea achizițiilor ecologice de către entitățile achizitoare, Guvernul României angajându-se astfel la o abordare ecologică în activitățile sale, prin utilizarea APE ca proces de promovare a guvernanței durabile, implicând autoritățile administrației publice de la nivel central, local și toți factorii interesați relevanți.

Implementarea PNAE va necesita sprijinul și angajamentul tuturor entităților achizitoare la toate nivelurile ierarhice și funcționale, precum și a celor responsabili pentru crearea cadrului și supravegherea sistemului de achiziții publice.

¹ <https://www.oecd.org/gov/public-procurement/green/>

² <https://www.oecd.org/gov/public-procurement/green/>

1 Contextul acțiunilor

România implementează Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 (SNDDR 2030)³ adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 877/2018, cu modificările și completările ulterioare precum și Planul național de acțiune pentru implementarea SNDDR 2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 754/2022. Aceste documente reprezintă cadrul național pentru susținerea Agendei 2030⁴ și implementarea setului de 17 ODD (obiective de dezvoltare durabilă) incluse în Agendă. Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin promovarea economiei circulare și a practicilor durabile de achiziții publice, ca instrumente cheie în dezvoltarea durabilă a societății.

De asemenea, România implementează Strategia națională privind economia circulară⁵, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1172/2022, cu modificările și completările ulterioare, precum și Planul de acțiune pentru Strategia națională privind economia circulară, (<https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/09/Planul-de-actiune-pentru-Strategia-nationala-privind-economia-circulara.pdf>) adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 927/2023, cu modificările și completările ulterioare, care vor contribui la reducerea presiunii asupra mediului, o mai mare securitate a aprovizionării cu materii prime, creșterea competitivității, stimularea inovării, stimularea creșterii economice durabile și crearea de noi locuri de muncă.

Totodată, din anul 2023, România are o nouă strategie în domeniul achizițiilor publice. În procesul de implementare al Strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice 2023-2027 (SNAP), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 554/2023, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor are calitatea de instituție responsabilă pentru îndeplinirea acțiunii A12 din Planul de acțiune al Strategiei:

„Acțiunea A12 prevede elaborarea și adoptarea Planului național de achiziții ecologice prin care să stabilească ținte multianuale în vederea realizării de achiziții publice ecologice de către autoritățile/entitățile contractante pentru categoriile de produse, de servicii sau de lucrări selectate și pentru care au fost elaborate criterii ecologice de către Comisia Europeană.”

În Uniunea Europeană APE reprezintă *„un proces prin care autoritățile publice doresc să achiziționeze bunuri servicii și lucrări cu un impact redus asupra mediului, pe durata întregului ciclu de viață al acestora, în comparație cu bunurile, serviciile și lucrările cu aceeași funcție primară achiziționate altfel decât prin APE”*⁶.

Scopul principal este ca APE să devină un factor important în promovarea dezvoltării durabile oferind stimulente reale pentru dezvoltarea de produse, servicii, lucrări ecologice. În plus, prin

³ <https://dezvoltaredurabila.gov.ro/strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-romaniei-2030-i>

⁴ https://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2020/08/Agenda-2030_RO.pdf

⁵ <https://dezvoltaredurabila.gov.ro/strategia-nationala-privind-economia-circulara-13409762>

⁶ Comunicarea Comisiei Europene COM(2008) 400 final- Achiziții publice pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu – pagina 6 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0400>

adoptarea PNAE sectorul public poate economisi resurse financiare, mai ales atunci când se ia în considerare costul pe întreaga durată a ciclului de viață al produsului, serviciului sau lucrării și nu doar prețul de achiziție.

Impactul asupra mediului poate fi redus prin cumpărarea de produse, servicii și lucrări pentru care se aplică criteriile ecologice, obținându-se beneficii precum:

- a) reducerea amprente de carbon a produselor și serviciilor achiziționate;
- b) reducerea poluării factorilor de mediu și protejarea biodiversității;
- c) promovarea economiei circulare prin utilizarea mai eficientă a resurselor naturale, stimularea cererii de materiale secundare, promovarea tehnologiilor ecologice, a serviciilor de reparații și reutilizare;
- d) contribuția la realizarea obiectivelor politice ecologice privind schimbările climatice, eficiența energetică;
- e) promovarea inovării și a competitivității;
- f) economisirea resurselor publice, luând în considerare costul pe ciclul de viață.

De asemenea, achizițiile publice ecologice reprezintă un instrument prin intermediul căruia entitățile achizitoare pot sprijini tranziția către economia circulară. Prin urmare, acestea au un rol important în creșterea cererii și în oferirea de oportunități pe piață pentru entitățile economice care acționează în domeniul economiei circulare. Entitățile achizitoare pot contribui la realizarea acestui deziderat prin derularea cu prioritate a proceselor de achiziții publice de lucrări, produse și servicii care contribuie la circuite închise de energie și materiale, reducând în același timp la minimum impactul negativ asupra mediului și crearea de deșeuri. Modelele de punere în aplicare a APE se pot extinde chiar și la identificarea și evaluarea materialelor utilizate în produse, la prestarea serviciilor sau execuția de lucrări pentru a evalua toxicitatea acestora, utilizarea de materiale secundare, reciclabilitate etc.

Criteriile ecologice stabilite la nivelul UE și la nivel național iau în calcul diminuarea impactului produselor/serviciilor/lucrărilor asupra mediului pe durata întregului ciclu de viață, pornind de la extragerea materiilor prime, prelucrarea acestora, fabricarea componentelor, asamblare, utilizare, finalul ciclului de viață și transportul care leagă toate aceste etape.

PNAE a fost elaborat luând în considerare obiectivele SNDDR 2030, ale Strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice 2023-2027 aprobată prin H.G. nr. 554/2023 și ale Strategiei naționale privind economia circulară aprobată prin H.G. nr. 1.172/2022.

Datorită caracterului său transversal la nivel sectorial, PNAE promovează legătura dintre producție și consum, facilitând atingerea în ansamblu a setului de Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a ONU și în primul rând pentru atingerea ODD 12 - Asigurarea unor modele de producție și consum durabile, respectiv a țintei privind APE „12.7 Promovarea practicilor de achiziții publice durabile, în conformitate cu politicile și prioritățile naționale”. De asemenea, PNAE contribuie la tranziția ecologică, dar și la îmbunătățirea factorilor socio-economici, menținând coeziunea socială și antrenând schimbări care să faciliteze tranziția digitală. Astfel, investițiile publice din Planul Național de Redresare și Reziliență constituie o oportunitate semnificativă pentru utilizarea APE, precum și pentru formarea și modernizarea administrației publice privind sustenabilitatea, având în vedere faptul că în cadrul Mecanismului de

Redresare și Reziliență, Comisia Europeană solicită aplicarea principiului „a nu prejudicia în mod semnificativ” mediul (DNSH) , în cadrul tuturor liniilor de intervenție din PNRR. Activitățile economice finanțate, trebuie să contribuie la realizarea obiectivelor de mediu prevăzute în art. 9 din *Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE)2019/2088* și anume: atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea la schimbările climatice, utilizarea durabilă și protecția resurselor de apă, tranziția la economia circulară, reducerea și reciclarea deșeurilor, prevenirea și reducerea poluării aerului, apei și solului și protejarea și refacerea biodiversității și a sănătății ecosistemelor.

Până în prezent, Statele Membre UE au stabilit obiective și ținte APE, fie cu privire la achiziții în general, fie cu privire la anumite categorii de produse, servicii și lucrări, utilizând criteriile UE privind APE, datele privind analiza ciclului de viață, precum și etichetele ecologice. Prin prezentul Program, România se aliniază dinamicii europene de consolidare a rolului achizițiilor publice în protecția și îmbunătățirea calității mediului, prin utilizarea principiilor dezvoltării durabile în achizițiile publice.

2. Plan de acțiune

Acțiunile, termenele de realizare, instituțiile responsabile, rezultatele așteptate, indicatorii de rezultat, monitorizarea și evaluarea sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 1

Acțiuni principale	Termen de realizare	Instituții	Rezultate așteptate	Indicatori de rezultat	Monitorizare și evaluare
A1 - Lansarea PNAE 2025-2030	Trimestrul III 2025	Responsabil MMAP Colaborator ANAP	Conferință lansare PNAE realizată	Nr. entități achizitoare participante; (min 100 entități achizitoare participante)	Evaluare la finalizarea evenimentului
A2 - Promovarea PNAE la nivelul entităților achizitoare	Trimestrul III 2025 ca dată de începere și pe parcursul perioadei de implementare a PNAE 2025-2030	Responsabil MMAP și instituțiile subordonate, în coordonare sau aflate sub autoritatea MMAP	Prezentări realizate	Nr. de prezentări realizate la nivel central (min. 3 evenimente/an); Nr. de prezentări realizate la nivel local la care a fost promovat PNAE și criteriile APE;	Evaluare la finalizarea fiecărui eveniment

Acțiuni principale	Termen de realizare	Instituții	Rezultate așteptate	Indicatori de rezultat	Monitorizare și evaluare
				(min. 10 evenimente/an)	
A3 - Dezvoltarea secțiunii APE aflate pe site-ul autorității centrale de mediu și crearea unor secțiuni similare pe site-ul instituțiilor subordonate, în coordonare sau aflate sub autoritatea autorității centrale de mediu	Trimestrul IV 2025 ca dată de începere și pe parcursul perioadei de implementare PNAE 2025-2030	Responsabil MMAP și instituțiile aflate în subordine, în coordonare și sub autoritatea MMAP	Actualizări realizate	Nr. actualizări (minimum 7 actualizări/an)	Evaluare după implementarea PNAE
A4 - Promovarea exemplelor de bune practici ale entităților achizitoare care au atribuit contracte de achiziții publice ecologice	Trimestrul III 2026 ca dată de începere, pe toată durata de implementare a PNAE	Responsabil MMAP ANAP	Acțiuni de bune practici promovate	Nr. de exemple de bune practici promovate Minim 12 exemple de bune practici /an	Evaluare după implementarea PNAE
A5 - Identificarea funcționalităților necesare în vederea monitorizării	Trimestrul III 2025	Responsabil ANAP Colaborator MMAP ADR	Situația funcționalităților necesare monitorizării	1 Situație privind funcționalitățile necesare	Evaluare la transmiterea situației către ADR
A6 - Dezvoltarea și implementarea de funcționalități tehnice corespunzătoare în cadrul SEAP și crearea de facilități pentru introducerea de către entitățile achizitoare a informațiilor necesare, precum și facilități tehnice necesare de preluare și raportare a achizițiilor publice ecologice, în vederea asigurării procesului de monitorizare	Trimestrul IV 2025	Responsabil ADR Colaboratori ANAP MMAP	Sistem de monitorizare	1 Sistem de monitorizare creat	Activitate de monitorizare continuă

Acțiuni principale	Termen de realizare	Instituții	Rezultate așteptate	Indicatori de rezultat	Monitorizare și evaluare
A7 - Realizarea de studii privind nivelul de dezvoltare a piețelor pentru producerea de soluții ecologice (produse, servicii și lucrări) în acord cu evoluția tehnologică și de reglementare	Activitate semestrială cu începere din Trimestrul I 2026	Responsabil MMA	Studii privind dezvoltarea piețelor de produse, servicii și lucrări ecologice	Nr de studii realizate - minim 2 studii pe an	Evaluare semestrială
A8 - Actualizarea Programului în funcție de nivelul de dezvoltare al piețelor și de țintele strategice de dezvoltare naționale	Trimestrul I 2027	Responsabil MMA ANAP ADR ONAC	Program actualizat	Program actualizat	Monitorizare continuă
A9 – Realizarea achizițiilor publice ecologice și atingerea țintelor	Activitate permanentă	Entitățile achizitoare	Țintă îndeplinită	Țintă realizată	Monitorizare anuală

Categoriile de produse, servicii și lucrări și țintele anuale stabilite pentru fiecare categorie, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 2

Categoria de produse, servicii, lucrări pentru care au fost elaborate criterii ecologice	Ținta anuală		
	2026	2027	2028-2030
1. Computere, monitoare, tablete, smartphone-uri	30%	40%	50%
2. Hârtie de copiat și hârtie grafică	30%	40%	50%
3. Echipamente de procesare a imaginii, consumabile pentru echipamente de procesare a imaginii	30%	40%	
4. Mobilier	30%	40%	50%
5. Produse de curățenie interioară	30%	40%	50%
6. Alimente	30%	40%	50%
7. Produse textile	20%	30%	40%
8. Echipamente electrice și electronice utilizate în sectorul asistenței medicale	20%	30%	40%
9. Produse pentru amenajarea spațiilor publice verzi	20%	30%	40%
10. Centrale termice cu apă	20%	30%	40%
11. Sisteme de iluminat rutier și de semnalizare rutieră	30%	40%	50%
12. Autovehicule pentru transport rutier	30%	40%	50%

Categoria de produse, servicii, lucrări pentru care au fost elaborate criteriile ecologice	Ținta anuală		
	2026	2027	2028-2030
13. Centre de date, camere ale serverelor și servicii cloud	20%	30%	40%
14. Servicii catering	20%	30%	40%
15. Servicii de curățenie interioară	20%	30%	40%
16. Vopsele, lacuri și marcaje rutiere	20%	30%	40%
17. Servicii/lucrări de întreținere spațiului public	20%	30%	40%
18. Servicii de transport rutier	20%	30%	40%
19. Servicii de imprimare	20%	30%	40%
20. Proiectarea, execuția și gestionarea clădirilor	20%	30%	40%
21. Proiectarea, execuția și întreținerea drumurilor	20%	30%	40%
22. Servicii privind textilele (spălarea, repararea, întreținerea, preluarea textilelor)	20%	30%	40%

3. Cadrul de implementare al PNAE

Creșterea eficienței implementării va putea fi asigurată prin îmbunătățirea colaborării interinstituționale, implicarea tuturor părților interesate relevante și creșterea gradului de conștientizare și informare privind importanța APE care să faciliteze declanșarea de schimbări sistemice și să determine schimbarea mentalităților asupra consumului și producției și trecerea la o societate durabilă. De asemenea, o bună comunicare cu entitățile achizitoare va contribui la creșterea gradului de responsabilizare, asigurând astfel îndeplinirea acțiunilor din PNAE.

3.1 Bugetare și finanțare

Punerea în aplicare a acțiunilor din PNAE va necesita o serie de resurse, ca de exemplu resurse umane, echipamente, servicii și materiale pentru care vor fi necesare resurse financiare. Resursele financiare vor fi asigurate din fondurile alocate fiecărei entități achizitoare.

3.2 Cadrul de guvernare

Guvernarea, monitorizarea și evaluarea PNAE vor urmări principiile guvernării multi-nivel respectiv național-regional- local. Principala caracteristică a cadrului de guvernare va fi aceea de a crea impulsul pentru desfășurarea APE, urmărind tranziția României către o societate durabilă. Cadrul de guvernare se va axa pe o instituție coordonatoare - MMAP și instituții cu rol în colectarea datelor, monitorizare și evaluare - ANAP, respectiv instituții cu roluri și responsabilități complementare - ADR. Cadrul de guvernare se va baza, de asemenea, pe implicarea tuturor părților interesate relevante.

3.3 Instituții responsabile și responsabilități

Instituțiile responsabile pentru implementarea acțiunilor sunt prevăzute în tabelul nr. 1.

Entitățile achizitoare au obligația îndeplinirii ȋntelor anuale prevăzute în tabelul nr. 2 de prezentul Program.

În cazul categoriilor de produse incluse în PNAE pentru care s-au stabilit ȋnte anuale privind APE și care constituie obiectul achiziȋiilor centralizate derulate de ONAC și de către celelalte unităȋi de achiziȋii centralizate constituite la nivel local, responsabilitatea includerii criteriilor ecologice în achiziȋiile publice revine acestora. Utilizatorii ONAC și ai unităȋilor de achiziȋii centralizate, respectiv autorităȋile contractante/entităȋile contractante care sunt parte a acestor acorduri-cadru, vor lua în considerare contractele subsecvente încheiate în baza acordurilor-cadru centralizate pentru atribuirea cărora s-au utilizat criterii ecologice, la calcularea gradului de atingere a ȋntelor din PNAE.

MMAP este instituȋia responsabilă pentru elaborarea și monitorizarea PNAE și are următoarele atribuȋii:

- a) analizarea datelor puse la dispoziȋie de ANAP, elaborarea documentului de analiză privind îndeplinirea ȋntelor anuale și transmiterea acestuia spre informare ANAP;
- b) realizarea de analize/studii privind impactul asupra mediului a anumitor categorii de produse, servicii și lucrări în vederea actualizării PNAE;
- c) realizarea de studii privind dezvoltarea pieȋelor de produse, servicii, lucrări ecologice în vederea introducerii în PNAE de noi categorii și/sau noi ȋnte;
- d) elaborarea de propuneri privind actualizarea PNAE și diseminarea acestora;
- e) elaborarea unui raport anual de progres privind stadiul implementării PNAE, care să fie finalizat până la sfârșitul primului trimestru al anului pentru anul bugetar anterior. Raportul va fi prezentat spre aprobare conducătorului autorităȋii centrale de mediu și va fi transmis spre informare către ANAP;
- f) identificarea problemelor apărute în cadrul procesului de implementare PNAE, precum și elaborarea de măsuri pentru rezolvarea deficienȋelor identificate;
- g) promovarea PNAE pe diferite canale de comunicare incluzând publicarea pe pagina de web a MMA
- P a Rapoartelor de monitorizare privind implementarea PNAE.

ANAP are următoarele atribuȋii:

- a) crearea cadrului legal de realizare a APE;
- b) promovarea APE;
- c) profesionalizarea achizitorilor publici în APE, prin implementarea acȋiunilor incluse în Strategia naȋională în domeniul achiziȋiilor publice (SNAP 2023-2027);
- d) monitorizarea gradului de îndeplinire a ȋntelor anuale, stabilite prin PNAE și transmiterea datelor către MMA
- P.

ADR are următoarele atribuȋii:

- a) dezvoltarea si implementarea de funcționalități tehnice corespunzătoare în cadrul SEAP și crearea de facilități pentru preluarea informațiilor privind achizițiile publice ecologice în vederea asigurării procesului de monitorizare și actualizare a PNAE;
- b) punerea la dispoziția ANAP a rapoartelor/situațiilor care să conțină date si informații relevante existente la nivelul SEAP referitoare la APE.

ONAC

ONAC și unitățile de achiziții centralizate vor realiza vor realiza semestrial (sau ori de câte ori este necesar) și vor transmite către MMAP și ANAP rapoarte ce vor cuprinde informații referitoare la datele de identificare a utilizatorilor (autorități contractante beneficiare finale), precum și numărul și valoarea contractelor subsecvente încheiate în cadrul acordurilor-cadru semnate ca urmare a derulării unor proceduri de achiziție publice ecologice, aferente categoriilor de produse incluse în PNAE pentru care s-au stabilit ținte anuale privind APE.